

5. den

ČESKÝ JAZYK

ČTENÍ A POROZUMĚNÍ TEXTU

Popis: Žáci dostanou text o dinosaurovi, který si sami přečtou. Ve dvojici pak zkusí odpovědět na otázky, které se týkají porozumění textu. Učitel se žáků ptá, zda byla v textu nějaká slova, kterým nerozuměli a pokusí si je společně vysvětlit. Poté učitel upozorní na nespisovná slova (např. švanda) a zeptá se na jejich význam.

POHÁDKA NA PONDĚLÍ: DINOSAURŮ

Toho večera se Kuba rýpal v jídle. Vyjedl z talíře všechny brambory i fazolky, ale masa se ani nedotkl. "To maso pěkně sníš, abys byl silný," řekl táta.

Kuba se zachmuřil. Hrál si s dinosaurem, kterého postavil vedle talíře a dával mu do tlamy kousky brambor.

"To se nedělá. Do hraček se jídlo nedává. A pak – tenhle dinosaurus je masožravý, ten by brambory vůbec nežral. Zato tvoje vepřové by mu chutnalo," snažil se táta nalákat Kubu, aby do sebe alespoň nějaké maso dostal. Když si pak Kuba po večeři čistil zuby, přemýšlel o tom. Masožraví dinosauři žerou maso, ti býložraví pak fazolky a brambory?"

Do postele se mu jako vždy nechtělo, potřebuje si přece ještě hrát, má mnoho práce – postavit dinopark a hrát si na souboj masožravých a býložravých ještěřů, ale co naplat, rodiče se poslechnout musí.

Jakou hračku si dnes vybere do postele se máma ani nemusela dvakrát ptát. Dnešek byl ve znamení dinosaurů. I Tyranosaurus Rex měl povinnost vyčistit si zuby, aby v tlamě neměl zbytky brambor od večeře, a už se nesl do hajan.

Kuba si ho položil vedle sebe na polštář.

"O čem mi dnes budeš vyprávět pohádku, tati?" Táta se zamyslel: "O dinosaurech přece."

"Byl jednou jeden dinosaurus, kterému nechutnalo maso. Jeho rodiče byli masožraví a velice se trápili tím, když viděli, jak jejich synáček nad masem ohrnuje nozdry. Nosili mu ty nejlepší kousky masa, ale malý ještěř masu ne a ne přivyknout. Viděl totiž jiné dinosaury, kteří ožírali stromy a připadalo mu jako dobrý nápad je napodobovat."

"A jak to dopadlo?" chtěl vědět Kuba. Táta se poškrábal po vousech. Přemýšlel, jak pohádku co nejrychleji ukončit, má přece hodně práce.

"Dinosaurus vegetarián nakonec vyhynul – jeho žaludek nebyl připravený na takový přísun trávy, chybělo mu maso," řekl táta. "Rozumíš?"

Proto bys i ty měl jíst maso, abys byl silný," dodal a pohladil synka po vlasech. Kuba už spal. Táta zhasnul lampičku a potichu odešel.

Jenže Kubovi se v tu chvíli začaly zdát zajímavé sny.

Zdálo se mu, že pod postelí slyší nějaké ťukání. Opatrně slezl, a třebaže měl trochu strach, podíval se, co by to mohlo být. Musel vytáhnout i plastovou krabici s hračkami, ale stále nic neviděl. Počkat. Co je to támhle vzadu? Nasoukal se pod postel a natáhl ruku po něčem, co vypadalo jako velké vejce. Bylo dvakrát takové, než jaké maminka kupuje v obchodě.

Vzal si vejce do postele, zachumlal ho do peřin a znovu usnul.

Probudil se až ve chvíli, kdy ho něco pošimralo na nose. Sáhl si na obličej – přímo na nose mu přistál kousek skořápky. Vejce bylo prasklé. Vršek chyběl a ze zbytku skořápky vykukoval malý dráček.

Pískal a snažil se dostat ze zajetí.

"Malý dinosaurus!" vykřikl udiveně Kuba, ale kupodivu se ani trochu nebál. Pomohl malému dinosauru mláděti na svět, ale – to neměl dělat. Jakmile malému ještěrovi nic nebránilo v pohybu, začal pobíhat po pokoji a vydávat vřeštivé zvuky.

"Pssst, probudíš tátu a mámu," zasyčel Kuba na toho neposedného tvora. Snažil se ho chytit, ale malý dinosaurus byl už dávno v kuchyni, hopsal po kuchyňské lince, šplhal po nádobí a přitom byl nesnesitelně hlučný.

Kuba se nejdříve zlobil, ale pak mu to vše připadlo jako velká švanda, zapomněl, že by hluk mohl probudit rodiče a s radostí mládě pozoroval a tleskal jeho kouskům. A že bylo čemu tleskat – dinosaurus si počínal opravdu znamenitě. Skákal z nábytku na nábytek, ohryzával nohu dřevěné židle, prozkoumal psí misku, v mžiku byl v květináči a schovával se za listy pokojové květiny.

Pak ale Kubu cosi napadlo a začal se trochu bát. Táta mu četl několik knih o životě dinosaurů, viděl o nich i nějaké filmy. Vzpomněl si, že kde se nachází dinosauri mládě, musí být i jeho táta a máma. Ještě tak, aby tady byl někde schován velký dinosaurus pomyslel si.

Jen tu myšlenku zaplašil, ozve se za dveřmi na chodbě strašlivý zvuk, až se okna zatřásla. Přistavět židli ke dveřím a podívat se do kukátka, bylo už skoro zbytečné. Táta dinosaurus, problesklo hned Kubovi hlavou. Hledá svého kluka a je pěkně rozzuřený. Co teď?

Kuba se stihnul schovat pod postel přesně ve chvíli, kdy si veleještěr malým pařátem otevřel dveře a s hrozivým funěním vešel do předsíně.

Jenže v tu chvíli se probudil táta a celý rozespálý šel do kuchyně zahnat žízeň. Když na cestě potkal obrovského netvora, který vyplňoval celou předsíň, zůstal hrůzou oněmělý.

Hlavně se nehýbat. Štípnul se do ruky, jestli se mu to náhodou nezdá, ale dinosaurus tam byl stále. Funěl, cenil ohromné tesáky a nevypadal vůbec přátelsky.

Mopsice spala kousek opodál, stočená na polštáři do klubka. Spokojeně chrápala. To je ale hlídačka, pomyslel si táta. Vůbec jí nevadí, že máme v domě nezvanou návštěvu.

Ale možná je to jen opravdu sen, přemýšlel táta nahlas, protože kdyby to sen nebyl, kdyby to bylo opravdu, mopsice by štěkala. Nechal tedy dinosaura dinosaur a šel do dětského pokoje zkontrolovat synka.

Jenže Kuba v posteli nebyl. To už táta znervózněl.

„Tady, tatí,“ slyší ale najednou kdesi u země a cítí, jak ho někdo tahá za nohavici

pyžama. Sláva, oddychl si. Kluk byl schovaný pod postelí. Ale co tam dělá? Proč nespí v posteli? Proč není přikrytý peřinou?

Táta si kleknul, strčil hlavu pod postel a povídal si se synkem.

„Proč nespíš?“

Kuba šeptem tátovi převyprávěl, co se stalo. Vejce, malý dinosaur, pak velký Tyranosaurus za dveřmi. Když táta uviděl prasklé vejce, bylo mu to jasné. Kuba si nevymýšlí. Veleještěr hledá své mládě. Co si teď počneme?

Táta rychle přemýšlí. Rex je v předsíni, máma s holkou spí, Kuba je pod postelí, mopsice má půlnoc, kočka je někde zalezlá. Jak tu nezvyklou situaci vyřešit?

„Vysavač,“ pošeptá najednou z ničeho nic kluk. To je nápad. Vysavače se bojí holka i mopsice, utíká před ním kočka, bál se ho dříve, když byl malý, i Kuba. Vysavačem vysáváme pavouky a další havěť. Bude se ho bát i dinosaur.

To už táta doskočil ke skříni, vytáhnul přístroj, bleskově na něj nasadil hadici, zapojil šňůru do zásuvky a pustil vysavač na plný výkon.

Dinosaurovi začal před očima mávat trubicí. „Díky, Kubo, tohle zabírá,“ houkl na synka, který už dávno nebyl pod postelí, ale celou bitvu mezitím sledoval zpoza dveří svého pokojíku – boj táty s dinosaurem si přece nesmí nechat ujít.

A opravdu – Rex se dává na ústup, sice neochotně, ale vysavače se opravdu bojí – už nevypadá tak zle, naopak je docela malinký, s každým dalším vrčením vysavače je ještě a ještě menší, až už je tak malý, že se ho táta ani Kuba nebojí a společně ho hravě přeperou.

„Co ten tu dělá? Jak se sem vůbec dostal? Vždyť žil v křídě, ten měl už dávno vyhynout...“ přemýšlel nahlas udýchaný táta, když se mu podařilo vytlačit masožravce za dveře na chodbu a zavřít za ním dveře.

V Kubových očích se v tu chvíli zablýsklo – dostal nápad.

V křídě. V křídě. Když žil v křídě, mohl by žít v křídě zase.

Nápad přišel na poslední chvíli, protože za dveřmi, kam hluk vysavače tolik nedoléhal, se mezitím dinosaur zase začal zvětšovat, vracela se mu odvaha a zlost, že stále nenašel své mládě. Opět se počal pařáty dobývat na dveře.

Kuba překotně hledal křídý, které nedávno od maminky dostal – velké křídý, kterými se venku tak pěkně kreslí. Možná, že když nakreslí na tabuli Rexe křídou, ten se uklidní, křídý má rád, křídý jsou jeho oblíbené.

Křídý našel. Vyštrachal i malou tabuli zastrčenou za skříňku. Nakreslil dinosaura. Nejprve jeho obrys, pak mu i pěkně křídou vybarvil tělo.

Jakmile udělal křídou poslední tah, rozhostilo se najednou převeliké ticho. Zuřivé řvaní masožravce rázem ustalo. Táta se podíval kukátkem na chodbu. Opravdu, nikde nic. Opatrně otevřel dveře. Po dinosaurovi ani stopy.

„Kde je?“ kroutí táta nechápavě hlavou.

„Kde by byl? V křídě,“ směje se Kuba a diví se, že táta nechápe. Prstíkem přitom ukazuje na svou malůvku na tabuli. Mezitím tam ještě stihl domalovat dinosauří mládě a také jeho mámu, aby byla dinosauří rodina úplná a spokojená. Kubovi se zdálo, že když dokreslil malé dinosauří mládě, velký dinosauří táta na obrázku se usmál.

„Ten byl ale zlý, co?“ špitl Kuba a díval se tázavě do tátových očí.

„Byl i nebyl. Jen hledal svého synka a měl o něj strach. Kdyby ses mi ztratil, také bych byl takto rozzuřený,“ odpověděl táta a pohládl kluka po vlasech.

„Co to tu vyvádíte?“ ozve se najednou ze dveří od ložnice. V nich stojí maminka, rukou skrývá, že trochu zívá a nechápavě hledí na tátu i na Kubu, kteří si na zemi malují křídami. „Vždyť je půl třetí v noci. A co ten vysavač?“

Táta s Kubou se na sebe podívají. Kdyby máma jen věděla. Kdyby věděla, co se tu před chvílí dělo, jak museli bojovat se strašlivým netvorem. Raději jí to ani neříkali, maminky nemusejí vědět všechno, ještě by se příliš strachovaly.

„Běž se vyčůrat,“ říká máma klukovi, „a hybaj ještě na kutě.“ Kluk poslechne, ale ještě předtím dinosauří rodinu pro jistotu z tabule smaže. Co kdyby zase chtěla oživnout? Pak jde spát a spí klidně až do rána.

Ráno ale musí vše, to se ví, ověřit. Byl to jen sen, nebo to byla pravda? Marně se dívá pod postel, marně nadzvedává peřinu. Nikde žádné vejce,

žádná skořápka.

„Mami, žijí ještě dnes dinosauři?“ ptá se Kuba mámy, která mezitím připravuje v kuchyni snídani.

„Ti žili v křídě,“ odpovídá máma, zatímco míchá vajíčka. Kluk dnes nemá na vajíčka moc chutě a kolem krabičky s křídami chodí obloukem. Knížku o dinosaurech uklidí mezi ostatní knihy.

„Dnes si budu hrát na kovboje a Indiány,“ oznamuje mamince. Ta se usměje a dá mu pusku. „To je dobrý nápad. Udělám ti indiánskou čelenku, chceš?“

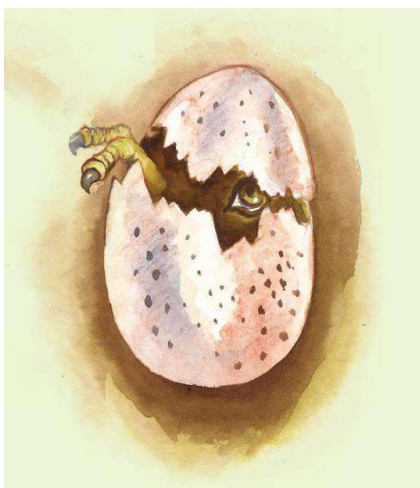
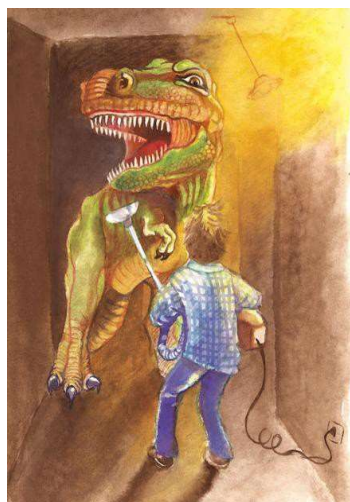
OTÁZKY K POROZUMĚNÍ TEXTU:

- Co Kuba nechtěl jíst?
- S jakou hračkou šel Kuba spát?
- O čem Kubovi tatínek vyprávěl pohádku?
- Co se vylíhlo z vajíčka, které Kuba našel pod postelí?
- Koho táta potkal v kuchyni, když se šel v noci napít?
- Kdo je v příběhu mopsice?
- Čeho se bál dinosaur?
- Čím Kuba dinosaura nadobro zahnal?
- Jak mohl příběh (sen) ještě pokračovat?
- Míváte také často sny? O čem se vám nejčastěji zdá?

USPOŘÁDÁNÍ OBRÁZKŮ DLE POSLOUPNOSTI PŘÍBĚHU A PŘEVYPRÁVĚNÍ PŘÍBĚHU

Popis: Žáci slovně popíší, co vidí na obrázcích. Poté uspořádají obrázky dle posloupnosti textu. Orientují se v čase příběhu a v tom, co čemu předcházelo. Po rozebrání jednotlivých obrázků učitel rozdělí žáky do skupin. Žáci si ve skupinách zkusí celý příběh převyprávět nejprve dle seřazených obrázků a poté i bez nich.

Obrázky:

Zdroj: https://www.modrykonik.cz/blog/a_vyleti_ptacek/article/pohadka-na-pondeli-dinosauri-tpcffp/

VYHLEDÁVÁNÍ PŘÍDAVNÝCH JMEN V TEXTU, VYMÝŠLENÍ ANTONYM

Popis: Žáci budou mít za úkol ve skupině najít přídavná jména v textu. Pokusí se jich najít co nejvíce. Přídavná jména si vypíší a poté k nim vymyslí antonyma, čili slova opačného významu. Jakmile jsou všechny skupiny hotové, napíší na tabuli svá vyhledaná přídavná jména a navzájem je porovnávají s ostatními skupinami. Žáci zde také vidí široký význam jazyka, jelikož u některých přídavných jmen mohly skupiny vymyslet odlišná antonyma. Např. malinký – veliký, obrovský

VYHODNOCENÍ ČTVRTÉHO DNE

Na konci 5. dne žáci mohou získat další nálepku dinosaura, kterou si nalepí do svého alba.